

Huvudman

Luleå kommun
lulea.kommun@lulea.se

Beslut

Datum 2026-04-23
Dnr SI 2025:10707
Sida 1 (35)

Ärendet

Tillsyn av Luleå anpassade grundskola årskurs 4–9 i Luleå kommun

Beslutet i korthet

Skolinspektionen har hösten 2025 inlett en tillsyn av Luleå anpassade grundskola, årskurs 4–9, i Luleå kommun.

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister avseende undervisningens innehåll och omfattning, arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, arbetet med trygghet och studiero samt åtgärder mot kränkande behandling. Vid skolan förekommer flera avvikelser som innebär att elever i betydande omfattning går miste om undervisningstid som de har rätt till. Det finns brister i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd som medför att elever inte får eller riskerar att inte få det särskilda stöd som de har behov av. Det finns brister i elevernas trygghet i skolmiljön och skolan uppfyller inte de krav som följer av skollagens bestämmelser om förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero samt för att motverka kränkande behandling. Flera av de brister som konstateras har pågått under en längre tid. Skolinspektionen bedömer att bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Skolinspektionen förelägger huvudmannen att vid vite vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Luleå kommun att vid vite av 3 000 000 kronor senast **23 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisningens omfattning och innehåll, extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero samt arbetet med kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Luleå kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Luleå kommun ska vidta följande åtgärder

Undervisningens omfattning och innehåll

1. Se till att eleverna, i samtliga ämnen, får undervisningstid i enlighet med föreskriven garanterad undervisningstid och huvudmannens beslut om timplan. Ovanstående gäller inte om avvikelser från timplanen är beslutade för en elev, exempelvis genom beslut om anpassad studiegång. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med en redogörelse för vilken undervisningstid som eleverna i klass 4–6 B (SU), 7–9 A och 7–9 A (SU) har fått under perioden 23 april 2026–16 oktober 2026 (11 kap. 7 § skollagen, 10 kap. 2 § och bilaga 2 skolförordningen (2011:185)).
2. Se till att eleverna får den garanterade undervisningstiden i ämnena slöjd och musik samt ämnesområdet estetisk verksamhet utifrån de stadiindelade timplanerna, om inte avvikelser från timplanerna är beslutade för en elev, exempelvis genom beslut om anpassad studiegång. Av huvudmannens redovisning ska framgå hur ämnena slöjd och musik och ämnesområdet estetisk verksamhet har schemalagts under vårterminen och höstterminen 2026 för årskurs 4–9 på anpassad grundskola, samt redovisning av omfattningen av inställd lektionstid i dessa ämnen/ämnesområde under hösten 2025 (11 kap. 7 § skollagen, 10 kap. 2 § och bilaga 2 skolförordningen).
3. Se till att det finns förutsättningar att använda schemalagd undervisningstid för undervisning. Det innebär att det i schemat ska finnas tid för förflyttningar, ombyte och liknande pausaktiviteter mellan lektioner, så att sådana aktiviteter kan genomföras utan att elever går miste om undervisningstid. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med samtliga klassers scheman (11 kap. 7 § skollagen, 3 kap. 6 §, 10 kap. 2 § och bilaga 2 skolförordningen).
4. Se till att eleverna i klass 1–6 D ges undervisning som leds av lärare och utgår från den kursplan som gäller för varje ämnesområde. Av huvudmannens redovisning ska framgå vilka åtgärder som har vidtagits för att kompensera eleverna för den undervisning de gått miste om under hösten 2025 (1 kap. 3 § och 11 kap. 11 § skollagen,

bilaga 2 till Skolverkets föreskrifter [2011:28] om kursplaner för anpassade grundskolans ämnesområden).

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Rektorn ska genomföra en uppföljning och analys av arbetet med extra anpassningar, med fokus på tillgången till och organiseringen av lokaler som behövs för arbetet med extra anpassningar. I uppföljningen ska uppgifter inhämtas från lärare och personal i elevhälsan. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och eventuella beslut om åtgärder (3 kap. 5 § och 4 kap. 4 § skollagen; bilaga till förordning om läroplan för anpassade grundskolan [SKOLFS 2010:255, nedan Lgra22], avsnitt 2.8 Rektorns ansvar).
2. Rektorn ska se till att starta en utredning om en elevs behov av särskilt stöd för elever i klass 1–6 D och 4–9 C som befaras inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas eller som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Rektorn ska dokumentera vilket datum och för vilken elev en sådan utredning har inletts under perioden 23 april 2026–16 oktober 2026 (3 kap. 7 § skollagen).
3. Se till att beslut om särskild undervisningsgrupp fattas i enlighet med författningarnas krav i de fall denna särskilda stödåtgärd används. Det innebär att ett sådant beslut ska föregås av en utredning om en elevs behov av särskilt stöd. Inkom med samtliga gällande beslut om särskild undervisningsgrupp som finns vid skolenheten samt tillhörande utredningar (3 kap. 7, 9 och 11 §§ skollagen).
4. Se till att en elev som har anpassad studiegång har ett beslut om denna stödåtgärd samt åtgärdsprogram som har beslutats vid den aktuella skolenheten. Ett sådant beslut ska även föregås av en utredning om en elevs behov av särskilt stöd, detta gäller även om eleven har en utredning om särskilt stöd från en tidigare skola (3 kap. 7, 9 och 12 §§ skollagen).
5. Se till att beslut om anpassad studiegång innehåller uppgifter om vilka avvikelser som görs från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Inkom med de tre senaste besluten om anpassad studiegång som fattats för elever på anpassade grundskolan i årskurserna 4–9 vid tidpunkten för huvudmannens redovisning (3 kap. 12 § skollagen).

6. Se till att elever ges det särskilda stöd som är beslutat i elevernas åtgärdsprogram (3 kap. 7 och 9–10 §§ skollagen).

Trygghet och studiero och åtgärder mot kränkande behandling

1. Se till att rektorn, utifrån uppföljningen av elevernas trygghet i skolmiljön, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga samt, utifrån analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas för att undanröja dessa hinder. Analysen ska omfatta hur skolans lokaler påverkar tryggheten, personalens gemensamma arbetssätt och förhållningssätt avseende trygghet och medverkan av elevhälsan i arbetet med trygghet. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade samt genomförda åtgärder i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder (2 kap. 35 §, 5 kap. 3 § skollagen).
2. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle följer upp ordningsreglerna och hur de följs och analyserar orsakerna till uppföljningens resultat. Eleverna ska även medverka vid uppföljningen och eventuell revidering av ordningsreglerna. En redogörelse för hur uppföljningen har gått till, resultatet av uppföljningen samt en beskrivning av genomförda åtgärder ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 5 § skollagen).
3. Rektorn ska se till att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen, uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse. I en sådan utredning ska samråd ske med elevens vårdnadshavare. Utifrån resultaten av utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Rektorn ska dokumentera hur många utredningar som startats under perioden 23 april 2026–16 oktober 2026. Denna dokumentation ska ges till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 9–10 §§ skollagen).
4. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 16 oktober 2026 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats (2 kap 34 a § och 6 kap. 10 § skollagen).

5. Se till att skolpersonal, som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många anmälningar som inkommit under perioden 23 april 2026–16 oktober 2026. Denna dokumentation och de fem senaste anmälningarna om kränkande behandling ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 10 § skollagen).
6. Se till att planen mot kränkande behandling innehåller en redogörelse för hur tidigare års åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling har genomförts. Inkom med en plan mot kränkande behandling i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (6 kap. 8 § skollagen).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Luleå kommun en anmärkning avseende brister rörande krav på legitimation och behörighet för lärare. Luleå kommun ska senast **23 oktober 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser anmälan till socialnämnden, att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning endast används i undervisningen enligt lärarens instruktioner samt skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:10707) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har, utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden hösten 2025, inlett en tillsyn av Luleå anpassade grundskola årskurs 4–9 i Luleå kommun. Vid skolenheten går cirka 90 elever fördelat på drygt 10 klasser. På skolan finns både grundskola och anpassad grundskola, förskoleklass och årskurs 1–9, med cirka 750 elever på hela skolan.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Luleå anpassade grundskola årskurs 4–9 följer gällande bestämmelser om lärare, undervisningens innehåll och omfattning, extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero, åtgärder mot kränkande behandling, anmälan till socialnämnden samt hur mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning används i undervisningen samt skolans skriftliga rutiner för att omhänderta mobiltelefoner eller annan elektronisk kommunikationsutrustning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, elevassistenter, lärare, personal i elevhälsan och rektorn, öppet hus för personal och vårdnadshavare samt lektionsobservationer mellan den **2 december 2025** och **16 december 2025**. Som en del av tillsynen har även dokumentation begärts in och granskats bland annat lärares examen och lärarlegitimation, huvudmannens timplan, klasscheman, utredningar om en elevs behov av särskilt stöd, åtgärdsprogram, skolans kvalitetsrapport för 2024/2025, skolans plan mot kränkande behandling de två senaste åren, skolans ordningsregler samt utredningar om orsakerna till en elevs ordningsstörande beteende. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Undervisningens omfattning och innehåll

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Timplan och schemalagd undervisning

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens timplan för läsåret 2025/26 och klassscheman för samtliga klasser i årskurserna 4–9 på Luleå anpassade grundskola. Rektorn uppger att de schema Skolinspektionen erhållit gäller för läsåret 2025/26 och att rektorn ansvarar för att eleverna får den garanterade undervisningstiden och de antal timmar i varje ämne de har rätt till. Rektorn uppger att hen även tar in grovplaneringar från undervisande lärare och gör klassrumsbesök för att förvissa sig om att undervisning sker som planerat.

Vid genomgång av huvudmannens beslutade timplan för läsåret 2025/26 i förhållande till den faktiska undervisningstiden som eleverna ges utifrån aktuella scheman läsåret 2025/26 framgår att elever som läser ämnesområden ges den garanterade undervisningstiden som eleverna har rätt till. Enligt skolans timplan har ytterligare tid utöver den garanterade undervisningstiden enligt skolförordningen lagts ut på ämnesområdena. Vid motsvarande genomgång för eleverna som läser ämnen framgår följande avseende undervisningstid som genomförs innevarande läsår 2025/26.

Minsta antal garanterade undervisningstimmar under respektive stadie (skolförordningen)	Klasser	Beslutad undervisningstid, huvudmannens timplan under respektive stadie (i timmar)	Faktisk undervisningstid under respektive stadie baserad på schema (i timmar)	Differens i timmar under detta läsår (procent av beslutad undervisningstid under detta läsår)
Mellanstadiet				
2371	4–6 B (SU)	2371	2043	-109 (14%)
Högstadiet				
2659	7–9 A	2659	2561	-33 (4%)
2659	7–9 A (SU)	2659	2043	-205 (23%)

Rektorn uppger att klass 4–6 B (SU) och 7–9 A (SU) är en särskild undervisningsgrupp och klasserna får undervisning gemensamt och följer samma schema. I ärendet framgår att en av eleverna i klassen har beslut om anpassad studiegång och därmed har reducerad undervisningstid, se nedan under rubriken Extra anpassningar och särskilt stöd.

Schemaläggning utan tid för förflyttningar

Vidare framgår av flera klassscheman att det vid ett eller flera tillfällen under veckan finns lektioner som ligger direkt efter varandra och innebär att en lektion slutar samtidigt som en annan lektion börjar, situationer där det krävs förflyttningar mellan olika salar för undervisningen. Av schema för exempelvis klass 4–6 C framgår det att lektionen i kommunikation slutar klockan 8.30 i hemklassrummet samtidigt som lektionen i hem- och konsumentkunskap börjar klockan 8.30 i salen för hem- och konsumentkunskap. Ett annat exempel är schema för klass 4–6 B (SU) och 7–9 A (SU), där slutar lektionen i svenska klockan 8.20 i hemklassrummet samtidigt som hem- och konsumentkunskap börjar klockan 8.20 i salen för ämnet. En annan dag slutar naturorienterande ämnen i hemklassrummet klockan 12.20 samtidigt som slöjd börjar klockan 12.20 i slöjdsalen. Denna slöjdlektion slutar klockan 13.10 samtidigt som en ny lektion i naturorienterande ämnen börjar klockan 13.10 i hemklassrummet. Ytterligare ett exempel i det schemat är att ämnet matematik slutar klockan 9.50 i hemklassrummet samtidigt som lektionen i idrott och hälsa börjar klockan 9.50 i idrottshallen i en angränsande byggnad. Rektorn uppger att skolan säkerställer att eleverna får sin garanterande undervisningstid i klasserna trots förflyttningar mellan hemklassrummet, salen för slöjd, idrott och hem- och konsumentkunskap, då mer tid i schemat läggs ut än vad timplanen kräver. Rektorn uppger att detta säkerställs på samma sätt för klassen 7–9 C under våren 2026 där hem- och konsumentkunskap slutar klockan 13.20 och bad inom idrott och hälsa/motorik som bedrivs i lokal utanför skolområdet börjar klockan 13.20 som i sin tur sedan slutar 14.00 och hem- och konsumentkunskap börjar igen klockan 14.00.

En lärare i idrott och hälsa samt i ämnesområdet motorik uppger att hen inte har utrymme att genomföra hela den undervisningstid som står i schemat och det påverkar lärarens möjlighet att fullfölja undervisning enligt läroplanen för anpassade grundskolan. Det beror på att lektionerna i idrottshallen är placerade i direkt anslutning till varandra. När en lektion slutar börjar en annan lektion. Läraren uppger att det är gjort så att alla klasser på skolan ska få plats i idrottshallen och att det påverkar flera klassers lektioner. Läraren uppger vidare att det även är cirka 10 minuter per lektion som faller bort per dag i några klasser som läraren undervisar i ämnesområdet motorik. Den här undervisning genomförs utomhus då lektionerna inte får plats i skolans idrottshall, enligt läraren. Av idrottslärarens schema framgår att fem lektioner i veckan i ämnesområdet motorik börjar samtidigt som en annan lektion slutar. Rektorn uppger att hen är medveten om att idrottslektionerna är schemalagda så men att rektorn inte har fått signaler om att det påverkar undervisningstiden. Rektorn uppger att skolan är trångbodd och om det är så att undervisningstid faller bort måste skolan tänka om.

Ändringar i schemat och inställd undervisning

Vid Skolinspektionens tillsyn genomfördes lektionsobservationer i flera klasser och vid några lektionsobservationer genomfördes inte den undervisning som schemat angav för den tidpunkten. I en klass¹ anges ämnesområdet kommunikation klockan 11.30 i schemat men ingen lektion hölls vid lektionsobservationen. Personal uppgav att eleverna hade rast då schemat var ändrat och att eleverna skulle komma in från rast klockan 12.00. I en annan klass² anges ämnesområdet motorik klockan 11.35 i schemat men ingen lektion hölls vid lektionsobservationen. Personal uppgav att några elever nyss gått ut på rast och att några elever hade rast inomhus. I ytterligare en klass³ anges ämnesområdet estetisk verksamhet klockan 11.35 men ingen lektion hölls vid lektionsobservationen. Personal uppgav att eleverna hade lunch och sedan vilo-stund och att personalen skulle få utrymme att ta ut sina raster innan lektionen skulle börja. Rektorn uppger att hen inte har någon förklaring till varför det inte bedrevs undervisning enligt schema vid Skolinspektionens lektionsobservationer. Rektorn uppger att det kan vara förskjutningar eller behov av att prioritera om och lägga in rast för eleverna. Rektorn uppger att hen utgår från att detta kompenseras så att timplanen följs.

Inställd undervisning i ämnena slöjd och musik samt ämnesområdet estetisk verksamhet

Elevassistenter, lärare och rektorn uppger i intervjuer att undervisning i slöjd och musik har ställts in återkommande för flera klasser under höstterminen 2025 på grund av frånvarande personal. I stället för ämnet slöjd har det satts in annan undervisning, exempelvis har eleverna fått arbeta extra i svenska och matematik. En lärare säger att cirka 20 till 25 procent av slöjden har ställts in under hösten 2025. Rektorn uppger att det stämmer att slöjdundervisningen har försvunnit till viss del och uppskattar att det rör sig om cirka tre veckor. Rektorn tillägger att det under vårterminen 2026 finns möjlighet att stärka upp undervisningen i slöjd. Ämnet kommer prioriteras mer och den ansvariga läraren har mer tid i sitt schema för undervisning i slöjd. Angående ämnet musik uppger rektorn att hen ännu inte har räknat ut hur mycket musikundervisning som har blivit inställt, men uppskattar det till cirka två veckors undervisning. Rektorn uppger att det ska finnas utrymme att lägga in mer musik i den ansvariga lärarens schema under vårterminen 2026.

Avsaknad av lärare som ansvarar för undervisningen

¹ Klass 4-6 C

² Klass 4-6 E

³ Klass 4-9 C

En personal och elevhälsans specialpedagog uppger att det i en klass⁴ inte har funnits något schema eller några lektioner stora delar av höstterminen 2025, och att eleverna har saknat mentor och undervisande lärare och att undervisning har uteblivit. En personal uppger att personalen i klassen har efterfrågat lärarledda lektionsplaneringar och uppger att eleverna inte har fått den undervisning de har rätt till under hösten 2025. Elevhälsans specialpedagog uppger att hen har försökt att stötta den personal som har funnits på plats. I början av höstterminen 2025 bestod klassen av elever från årskurs 1 till 9, vilket försvårade undervisningen ytterligare. Det har blivit en lucka för elevernas kunskapsinläring, uppger elevhälsans specialpedagog, och uppger att de nya lärarna behöver nu bedöma var eleverna befinner sig kunskapsmässigt och socialt. Rektorn uppger att hen inte håller med om att det inte funnits undervisande lärare under större delen av höstterminen 2025 och uppger att det fanns en behörig speciallärare från början av höstterminen fram till oktober i klassen och att rektorn nyligen anställt en ny ansvarig lärare till klassen. Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsynsbesök fanns det ansvariga lärare till båda klasserna som delats till två klasser⁵.

Rättslig reglering

Undervisningens omfattning och innehåll

Enligt 1 kap. 3 § skollagen avses med undervisning processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden.

Av 5 kap. 2 § skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattningen som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygsriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Av 11 kap. 6 § skollagen framgår de ämnen/ämnesområden som undervisningen i anpassade grundskolan ska omfatta. Enligt 11 kap. 11 § skollagen ska för varje ämne och ämnesområde gälla en kursplan. Kursplanerna framgår av bilaga till Skolverkets föreskrifter (2011:28) om kursplaner för anpassade grundskolans ämnen och ämnesområden.

Av 11 kap. 7 § skollagen framgår det att den totala undervisningstiden för varje elev som läser ämnen i anpassade grundskolan ska vara minst 6 890

⁴ Klass 1–6 D

⁵ Klass 1–6 D och klass 4–9 C

timmar. För en elev som läser ämnesområden ska den totala undervisningstiden vara minst 6 665 timmar. Regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden på ämnen och ämnesområden (timplaner) finns i bilaga 2 till skolförordningen.

Enligt 10 kap. 2 § skolförordningen får huvudmannen besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden.

Av 10 kap. 3 § skolförordningen framgår att huvudmannen beslutar efter förslag från rektorn om fördelningen mellan årskurserna av undervisningstiden.

Av bilaga 2 till skolförordningen framgår att den totala undervisningstiden för elever som läser ämnen ska vara minst 1860 timmar i lågstadiet, 2 141 timmar i mellanstadiet, 230 timmar (ämnet hem- och konsumentkunskap) i låg- och mellanstadiet samt 2659 timmar i högstadiet. För elever som läser ämnesområden ska den totala undervisningstiden vara minst 1875 timmar i lågstadiet, 2 340 timmar i mellanstadiet och 2450 timmar i högstadiet.

I 10 kap. 4 § skolförordningen finns bestämmelser om avvikelser från timplanerna som rektorn får fatta beslut om. Bland annat får rektorn besluta om avvikelser från timplanerna i den omfattning som behövs för att anpassa undervisningen till elevernas särskilda förutsättningar och behov.

I 3 kap. 6 § skolförordningen framgår att det för läsåret eller för kortare tid ska finnas ett schema för undervisningen.

Skolinspektionens bedömning

Undervisningens omfattning och innehåll

Skolinspektionen bedömer att det finns brister gällande undervisningstiden på mellanstadiet och högstadiet vid Luleå anpassade grundskola. Bristerna innebär att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid vilket leder till att eleverna får sämre förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Huvudmannens beslutade timplan överensstämmer visserligen med den minsta garanterade undervisningstiden som elever i mellanstadiet och högstadiet ska erhålla, men alla elever ges inte den undervisningstid som beslutats i huvudmannens timplan. Detta gäller i vart fall eleverna i en klass på mellanstadiet och två klasser på högstadiet och rör totalt 16 elever. Betydligt mindre undervisningstid har schemalagts än den garanterade undervisningstiden, i ett fall har över en femtedel (23 procent) av undervisningstiden bortfallit. Två av klasserna är enligt rektorn en särskild undervisningsgrupp, men det har inte fattats beslut om avvikelser från timplanen för elever, exempelvis anpassad studiegång.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det föreligger ytterligare avvikelser som medför att elever går miste om undervisningstid. Skolinspektionen konstaterar att det finns lektioner som ligger direkt efter varandra i klassers schema, som avslutas respektive startar på samma tid. I de fall elever ska förflytta sig från ett klassrum till ett annat inför nästa lektion tillkommer viss ställtid. Det gäller exempelvis för eleverna i fyra klasser i ämnet idrott och hälsa och flera klasser i ämnesområdet motorik. Det finns uppgifter om att det i vissa fall faller bort ungefär tio minuter per lektion. Det leder till att huvudmannen i dessa fall inte kan garantera att elever får den undervisningstid de har rätt till. Rektorn uppger att mer tid har lagts ut i schemat jämfört med den nationella timplanen. Skolinspektionen konstaterar först att bristen även avser elever som läser ämnen där skolans timplan överensstämmer med den nationella timplanen. När det gäller elever som läser ämnesområden har huvudmannen beslutat om ytterligare undervisningstid. Dock är avsikten med ett sådant beslut att eleverna ska få mer undervisningstid och inte att tiden ska användas för pausaktivitet.

Av Skolinspektionens utredning framkommer vidare att elevernas schema, som utgår från timplanen, inte följs utan att undervisning kan utgå och utgöra rast i stället. Det förekom vid tre tillfällen i tre olika klasser vid Skolinspektionens tillsynsbesök. Skolinspektionen bedömer att raster inte är undervisning och därmed inte heller kan ingå i elevernas garanterade undervisningstid. Rektorn uppger att hen inte vetat om att detta sker och har därmed inte heller kunnat följa upp antalet timmar som har fallit bort eller kompensera med den undervisning som eleverna gått miste om.

Lektioner i ämnena slöjd, musik, ämnesområde estetisk verksamhet har blivit inställda i varierande grad. Det är inte möjligt att fastställa precis i vilken omfattning elever har gått miste om undervisning, då det framkommer olika uppgifter i utredningen. Skolinspektionen konstaterar dock att även rektorns uppskattning om två eller tre veckor innebär en betydande avvikelse från timplanen. Det rör sig dessutom om flera klasser. Skolinspektionen konstaterar vidare att den garanterade undervisningstiden anges per ämne/ämnesområde och att det därför inte avhjälpes bristen att låta elever arbeta med ett annat ämne vid inställd undervisning. Rektorn har inte följt upp antalet timmar som har uteblivit eller kompenserat eleverna för den undervisning de har rätt till. Det som rektorn uppger att det finns möjlighet att lägga in mer undervisningstid i aktuella ämnen förändrar därför inte Skolinspektionens bedömning att eleverna inte har fått den undervisning som de har rätt till i nämnda ämnen/ämnesområden.

Skolinspektionen bedömer att elever i en klass⁶ inte har fått den undervisning eleverna har rätt till då eleverna under en period under höstterminen 2025 har stått utan undervisande och ansvarig lärare. Utifrån personalens och rektorns uppgifter bedömer Skolinspektionen att avsaknaden av lärare förelegat i vart fall en månads tid. Definitionen av undervisning i skollagen innebär att för att en aktivitet ska vara att anse som undervisning krävs att den leds av lärare mot mål som anges i skolförfattningar. Det framkommer genom uppgifter från skolans personal att eleverna i klassen har gått miste om målstyrd undervisning och att det har inneburit en lucka i elevernas kunskapsutveckling.

Den garanterade undervisningstiden syftar till att ge eleverna möjlighet att nå målen för utbildningen och att säkerställa en likvärdig utbildning. Det är därför allvarligt att det vid skolan förekommer flera avvikelser som innebär att elever i betydande omfattning går miste om undervisningstid som de har rätt till. Skolinspektionen konstaterar att bristerna försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Stöd i form av extra anpassningar

Eleverna uppger vid intervju att det är lätt att få hjälp under lektionerna och att lärare berättar och visar vad eleverna ska göra. Elevassistenterna uppger att alla elever har datorer eller lärplattor och att det finns tekniska hjälpmedel till de elever som är i behov av det. Lärarna uppger att de ger alla elever ledning och stimulans och extra anpassningar, exempelvis ett specifikt arbetsmaterial eller olika material för kommunikation.

Lärare, elevassistenter och flera personal i elevhälsan uppger att det finns elever som är i behov av extra anpassningar i form av grupprum. Elever behöver ha möjlighet att arbeta enskilt eller i mindre sammanhang eller gå undan vid affektutbrott men att det inte går att ordna på grund av lokalernas begränsningar. Lärarna uppger att många elever behöver vara i mindre sammanhang för att de exempelvis är känsliga för intryck, behöver muntligt stöd eller återhämtning, men att detta inte går att ordna. Att det inte finns tillgängliga grupprum påverkar elevernas möjlighet till att fokusera under skoldagen och att ha energi kvar för att öva olika färdigheter. Rektorn uppger vid intervju att alla klasser har tillgång till grupprum, att det finns grupprum i anslutning till klassrummen. Rektorn uppger vidare att mindre klassrum kan användas för mindre grupper och

⁶ Klass 1–6 D

att skolan kan organisera så att alla klasser har tillgång till grupprum genom att låna av varandra.

Anmäla, utreda och fatta beslut om särskilt stöd

Lärare, elevhälsan och rektorn uppger vid intervju att om en elev erhållit extra anpassningar under en tid och eleven fortsatt riskerar att inte uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller de betygskriterier som minst ska uppfyllas anmäls detta till skolans elevhälsa. Elevhälsan uppger att det görs via elevhälsans digitala dokumentationssystem och blir då en formell anmälan om utredningsbehov av särskilt stöd. Rektorn uppger att rektorn beslutar om att en utredning om särskilt stöd ska starta. Lärare och elevhälsan uppger att lärarna i flera fall har specialpedagogisk utbildning och att även de kan ansvara för utredning om särskilt stöd för en elev. Rektorn uppger att flera professioner från elevhälsan kan delta i utredning om särskilt stöd beroende på elevens behov. Därefter fattas beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram.

Elevhälsan uppger att det i två av skolans klasser⁷ finns elever som har stora omvårdnads- och omsorgsbehov och att flera av eleverna har inte förmåga eller energi att delta i undervisningen hela skoldagar trots extra anpassningar. Elevhälsan uppger att eleverna inte orkar sitta upp och vara pigga hela skoldagar utan stor del av dagen går åt till omvårdnad och omsorgsbehov. Elevhälsan uppger vidare att skolan har en vid syn på lärande utifrån att dessa elever har stora omvårdnadsbehov, till exempel i arbetet med kommunikation och kroppsuppfattning. Elevhälsan uppger vidare att det finns elever i klasserna som har svårt att uppfylla kursplanernas kriterier för bedömning av kunskaper, trots extra anpassningar. Rektorn uppger att det i de klasserna handlar om att tänka kring ledning och stimulans och extra anpassningar samt att skolan anpassar efter de medicinska behov som eleverna har. Elevhälsan och rektorn uppger att en av eleverna i de klasserna i årskurs 4–9 har en utredning om särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Vid intervju med elevassistenter, lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att skolan har en särskild undervisningsgrupp⁸. Rektorn uppger att en elev kan placeras i den särskilda undervisningsgruppen av två anledningar, för att det gynnar elevens lärande eller för att eleven i fråga har ett ordningsstörande beteende, enligt skollagen kapitel 3 eller kapitel 5. Lärare, elevhälsan och rektorn uppger att det är fem elever⁹ som under höstterminen 2025 har ingått i den särskilda undervisningsgruppen.

⁷ Klass 1-6D och 4-9 C

⁸ Undervisningen bedrivs gemensamt i klass 4-6 B (SU) och 7-9 A (SU) som utgör en särskild undervisningsgrupp.

⁹ Elev 8, 11, 21, 22 och 23

Rektorn uppger vidare att exempelvis en av eleverna¹⁰ successivt ska skolas in i sin ordinarie klass under vårterminen 2026. Eleverna har enligt rektorn varit placerade i den särskilda undervisningsgruppen under hela höstterminen 2025. Enligt huvudmannens redovisning, information från lärare, elevhälsan och rektorn har en elev¹¹ av de fem eleverna åtgärdsprogram och beslut om enskild undervisning.

Arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram

Skolinspektionen har tagit del av flera utredningar om särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram för elever på Luleå anpassade grundskola årskurs 4–9. I flera av åtgärdsprogrammen framkommer att elever har åtgärder i form av enskild undervisning och anpassad studiegång. Av beslut om anpassad studiegång framkommer i flera fall¹² ingen information om vilka avvikelser som gjorts från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. För en elev¹³ framgår att utredning om särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram är genomförd på en annan skolenhet än den som eleven går vid samt att elevens beslut om anpassad studiegång följts upp och utvärderats den 8 maj 2025 och att nästa utvärdering planeras till den 31 januari 2026. I flera av åtgärdsprogrammen¹⁴ saknas datum för beslut och uppgift om vem som är beslutsfattare och i ett av åtgärdsprogrammen¹⁵ finns två beslutsdatum i samma beslut.

Lärare och elevhälsan uppger att uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram sker tillsammans med vårdnadshavare och mentor och ibland deltar även eleven. Av åtgärdsprogrammen som Skolinspektionen tagit del av framgår att vårdnadshavare kan överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd samt hur det går till.

En personal i elevhälsan uppger att skolan inte har förutsättningar att uppfylla alla elevers behov av särskilt stöd på grund av brist på andra lokaler än klassrum, såsom grupprum. En personal uppger vidare att en elevs¹⁶ behov av särskilt stöd inte uppfylls på grund av att det saknas lokaler och resurser för undervisning i mindre sammanhang än i elevens klass. I elevens åtgärdsprogram har skolan tagit beslut om enskild undervisning.

Rättslig reglering

¹⁰ Elev 23

¹¹ Elev 8

¹² Elev 7, 8, 10, 18 och 20

¹³ Elev 25

¹⁴ Elev 7, 8, 18, 19 och 20

¹⁵ Elev 25

¹⁶ Elev 19

Extra anpassningar

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Anmäla, utreda och fatta beslut om särskilt stöd

Av 3 kap. 7 § skollagen följer att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd.

Arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges

1. i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §,
2. i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller
3. i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att för en elev i anpassade grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Av 3 kap. 11 § skollagen framgår att om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan och anpassade grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

Enligt 3 kap. 12 § skollagen får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen och det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut i fråga om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

I 29 kap. 10 § skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens (2017:900) bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat 31 och 32 §§ förvaltningslagen, om dokumentation av beslut och motivering av beslut.

Huvudmannens och rektorns ansvar

Av 4 kap. 3 och 4 §§ skollagen följer att varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen på huvudmannanivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Rektorn ansvarar för att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen genomförs även på skolenhetsnivå.

Enligt läroplanen (Lgra22, 2.8 Rektorns ansvar) har rektorn, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver.

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att Luleå anpassade grundskola årskurs 4–9 brister i arbetet med extra anpassningar. Det framkommer att det finns elever på skolan som inte ges det stöd i form av extra anpassningar som lärare bedömer att de behöver på grund av bristande tillgång till lokaler i form av grupprum och att det påverkar elevernas möjlighet till lärande. Även om rektorn uppger att alla klasser har tillgång till grupprum och att skolan kan organisera så att klasser kan låna grupprum av varandra så visar Skolinspektionens utredning att den lösningen inte sker. Det framgår i

stället att elever som av olika anledningar har behov av stunder av enskildhet eller mindre sammanhang inte får det stöd som de har behov av. Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver följa upp arbetet med extra anpassningar och se till att åtgärder vidtas för att verksamheten ska leva upp till skollagens bestämmelser.

Utredning om särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i förhållande till skollagens krav på att rektorn ska se till att en elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Utredningen visar att det finns elever som över tid har haft särskilda stödåtgärder i form av särskild undervisningsgrupp där åtgärden inte föregåtts av en utredning av särskilt stöd. I ärendet framgår att rektorn i något fall fattat beslut om tillfällig omplacering i form av undervisning i särskild undervisningsgrupp som en disciplinär åtgärd. En sådan åtgärd får dock inte gälla för en längre tid än fyra veckor (jfr 5 kap. 12 § skollagen). Om en sådan åtgärd ska gälla för en längre tid behöver de förutsättningar som anges i 3 kapitlet skollagen för sådan undervisning vara uppfyllda. I det här fallet har eleverna varit placerade i den särskilda undervisningsgruppen under höstterminen 2025. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att rektorn inte har sett till att elevernas behov av särskilt stöd har utretts. Rektorn har inte heller fattat formella beslut om åtgärdsprogram och särskild undervisningsgrupp i enlighet med författningarnas krav.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det i två klasser finns elever som inte har förmåga att delta i undervisningen hela skoldagar. Det medför att undervisning inte genomförs i enlighet med elevernas schema, vilket Skolinspektionen sett exempel på vid tillsynsbesöket. I intervjuer framkommer vidare att eleverna har svårt att uppfylla kursplanernas kriterier för bedömning av kunskaper, trots extra anpassningar. Det framgår också att skolan samverkar med externa aktörer och utifrån det förhåller sig till elevernas medicinska behov. Skolan har inte utrett elevernas behov av särskilt stöd, förutom en elev som har ett åtgärdsprogram.

Skolinspektionen bedömer att vad som framkommer dels om elevernas kunskapsutveckling, dels om de andra svårigheter eleverna har i sin skolsituation talar för att förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda för elever i klasserna. Rektorn har förklarat att skolan arbetar med extra anpassningar och hänvisar till de medicinska bedömningar som externa aktörer gör. Enligt Skolinspektionen kan inte bedömningar som externa aktörer gör medföra att det är obehövligt för skolan att utreda en elevs behov av särskilt stöd. Det är alltid rektorn som ansvarar för att det görs en bedömning av en elevs behov av stöd i skolsituationen. Som stöd i den bedömningen kan skolan använda den

kunskap om elevens behov som andra aktörer har. Skolinspektionen bedömer sammantaget att det är en brist att skolan inte har utrett om elever i angivna klasser har behov av särskilt stöd. Utan sådan utredning har skolan inte prövat alla möjligheter att ge elever stöd som kan behövas för att de ska ha möjlighet att nå bedömningskriterierna (utifrån sina individuella förutsättningar). En utredning om särskilt stöd syftar till att ge underlag för analys och bedömning av hur skolan kan utforma och anpassa lärmiljöerna, undervisningens innehåll samt metoder för att skapa förutsättningar för elevens fortsatta lärande. Fokus bör vara på hur skolan bäst kan möta varje elevs utvecklingsmöjligheter, färdigheter och förmågor. En utredning kan visa att en elev inte är i behov av särskilt stöd, och i stället peka på andra åtgärder som behöver vidtas, exempelvis förändringar i de pedagogiska metoderna eller i organisationen omkring eleven.

Arbetet med särskilt stöd och åtgärdsprogram

Skolinspektionen konstaterar att det finns brister rörande beslut om särskilt stöd. Det framkommer att det finns en elev som har utredning om särskilt stöd och åtgärdsprogram med anpassad studiegång från tidigare skola. Ett åtgärdsprogram gäller vid den skolenhet där det har beslutats och skolan behöver göra en egen utredning eller kompletterande utredning om särskilt stöd för elever som går på skolenheten. Även om gamla åtgärdsprogram och utredningar från en elevs tidigare skola kan vara värdefullt underlag i skolans utredning, behöver skolan bedöma elevens behov i den aktuella lärmiljön. Det är därför en brist att skolan inte har utrett elevens behov av särskilt stöd och därefter fattat beslut erforderliga beslut.

Skolinspektionen konstaterar vidare att flera av skolenhetens beslut om anpassad studiegång saknar information om vilka avvikelser som gjorts från timplanen samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen, vilket är en brist.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i flera av skolans beslut om åtgärdsprogram då det saknas datum för beslut och beslutsfattare eller anges flera beslutsdatum i samma åtgärdsprogram.

Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att alla elever inte får det särskilda stöd som de har rätt till. Detta gäller i vart fall en elev som inte erhåller enskild undervisning, i enlighet med vad som beslutats i elevens åtgärdsprogram, på grund av brist på lokaler och resurser.

Skolinspektionen bedömer att bristerna i skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd har pågått under en längre tid och försvårar förutsättningarna för elever att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Trygghet och studiero samt åtgärder vid kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Tryggheten och studieron på skolan

Rektorn uppger att tryggheten över lag är god på anpassade grundskolan och att skolan arbetar aktivt med trygghetsskapande insatser, särskilt i början av höstterminen. Rektorn baserar sin uppfattning om tryggheten på skolan genom enkäter som eleverna gör och på intryck rektorn får när hen rör sig i skolans miljöer. En lärare från anpassad grundskola beskriver att tidigare mätningar visar att eleverna generellt känner sig trygga i klassrummet, men att de upplever otrygghet i korridorer, idrottshall och toaletter på grund av att miljöerna upplevs stökiga och att många elever rör sig där.

Lärare och elevassistenter uppger att tryggheten och studieron är bra i vissa klasser medan andra klasser påverkas negativt av trånga och stökiga lokaler, hög personalomsättning och återkommande frånvaro av personal. Detta leder till att elever tappat koncentrationen, hamnar i affekt och ibland blir utåtagerande. Personal beskriver att hög personalomsättning och brist på vikarier gör det svårt att skapa kontinuitet och relationer till eleverna, vilket i sin tur påverkar elevernas trygghet negativt. Elevhälsan uppger att elever kan känna sig otrygga på vissa platser och tider, särskilt när strukturen bryts eller när okänd personal sätts in. Personal uppger vid intervju att de platser på skolan som har negativ påverkan på elevernas trygghet och studiero är korridorerna som anpassade grundskolan delar med grundskolan, idrottshallen, matsalen, toaletter och rastutrymmen. En lärare uppger att bristande lokaler påverkar elevernas lärande och övning av självständighet på ett negativt sätt. Påklädning och toalettbesök kan inte göras självständigt av eleverna eftersom korridoren är trång och andra elever passerar där. Enligt flera lärare delar fyrtio elever på tre toaletter och det finns exempel på elever som hamnar i affekt när de tvingas vänta eller som tvingas använda hjälpmedel i skolan för att tillgången på toaletter är undermålig. Några elever uppger i intervju att toaletterna är okej, medan andra elever säger att de blir stressade när elever rycker i dörrhandtaget. Rektorn menar att skolan har gott om toaletter, totalt sextio för den anpassade grundskolan och grundskolan, och att det därför låter märkligt att det skulle råda brist på toaletter.

Miljön runt klassrummen för elever i anpassad grundskola som delar utrymmet med elever från grundskolan beskrivs som olämpliga då det är trångt och stökigt där. Flera klassrum ligger direkt intill högstadiets korridorer eller stora genomgångsytor där många elever och personal passerar. Detta leder till att elever i anpassad grundskola utsätts för höga ljud, trängsel och ibland även olämpliga kommentarer eller beteenden från

andra elever. Personal uppger att vissa elever blir utpekade eller fnissade åt, vilket upplevs som kränkande. Elevhälsan lyfter också att anpassade grundskolan delar lokaler med grundskolan, och menar att det medför att eleverna exponeras för stora elevgrupper och hamnar i underläge i sociala situationer. För elever som är intrycks känsliga eller har funktionsvariationer tar det mycket energi att vistas i stora grupper och röriga korridorer, och personalen märker att många elever tappar fokus och ork under skoldagen. Rektorn håller med om att situationen inte är optimal men menar att placeringen av klasser delvis beror på behovet av närhet till ytterdörrar för särskilda undervisningsgrupper. Rektorn uppger också att vissa förbättringar har gjorts och att nybyggnation 2027 kommer att förbättra situationen ytterligare.

Både lärare och elevassistenter uppger att idrottshallen och tillhörande omklädningsrum är utmanade för elever i anpassade grundskolan. Ljudnivån är hög eftersom hallen delas av flera elevgrupper samtidigt och lektionerna ligger tätt. Skiljeväggen i idrottshallen mellan de samtidigt undervisande klasserna gör inte miljön tillräckligt lugn, och personal behöver ibland öppna den under lektionstid för att nå utrustning, vilket skapar ytterligare oro. Omklädningsrummen är trånga och används av flera klasser samtidigt. Det blir stökigt, vilket stressar eleverna på anpassade grundskolan som är känsliga för intryck. I vissa klasser har personal valt att låta eleverna avstå från att byta om för att minska stressen hos eleverna. Rektorn uppger att hen inte känner till att personal beslutat att elever inte ska byta om, och menar att den ombyggnation som genomförts utanför idrottshallen har förbättrat situationen.

Elever i anpassad grundskola uppger att de upplever matsalen som trång, högljudd och stressande. En del elever äter därför i andra rum eller i sina klassrum för att undvika den höga ljudnivån och trängseln. Enligt inkommen information av huvudmannen äter merparten av eleverna på anpassade grundskola i matsalen. Elevassistenter och lärare uppger att matsalen inte fungerar bra för eleverna. Ett mindre och tystare rum finns, men det räcker inte till alla klasser som skulle behöva det. Rektorn uppger att matsalen inte är ändamålsenlig och att situationen måste förbättras. En ny matsal planeras stå klar 2027. Rektorn menar att schemalagningen gör att eleverna inte möter grundskoleelever i korridoren på väg till matsalen, medan personal uppger att promenaden genom skolans umgängesytor tar mycket energi från eleverna då de möter många elever där.

Elever, lärare och elevassistenter beskriver att det finns personal ute på skolgården, men att miljön är utmanande för elever i anpassade grundskolan, då skolgården är trång, högljudd och fylld av många aktiviteter som cykling och bollekar, vilket gör det svårt för eleverna att hitta vila och rekreation där.

Elevassistenter, lärare och personal i elevhälsan uppger att det förekommer fysiska bråk på skolan. När elever är i affekt och vid konflikter kan elever använda ett hårt språk som kan upplevas kränkande, uppger en personal i elevhälsan. En lärare och en elevassistent uppger att de inte vet hur de ska reagera om det händer något kring en elev från en klass de inte arbetar med. En lärare uppger att det finns lärare som inte vill att andra lärare ska agera gentemot deras elever.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Personal och rektorn uppger att skolan genomför en trygghetsenkät årligen under våren, vanligtvis i februari eller mars. Lärare uppger att de inte känner till om några specifika förändringar har genomförts utifrån enkätresultaten. Arbetslagen har diskuterat möjliga insatser, men inga gemensamma eller skolövergripande åtgärder har identifierats. Personal i elevhälsan uppger att de inte har kännedom om hur skolan följer upp trygghetsenkäten och att elevhälsan borde vara mer delaktig i detta arbete. Klassråd och elevråd används också som forum för att lyfta trygghetsfrågor. En lärare uppger att elevrådet inte är anpassat för elever på tidig utvecklingsnivå, då verktyg som alternativ kompletterande kommunikation inte används vid elevråden, därför kan inte alla elever bli delaktiga.

Rektorn uppger att skolan arbetar aktivt med trygghet genom observationer i verksamheten, genomgång av miljöer och strukturerade möten vid läsårsstart där personalen arbetar med dokumentation och indikatorer för varje klass. Rektorn lyfter också att trygghetsarbetet är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och att det är allas ansvar. Flera lärare uppger däremot att det saknas ett fungerande, inkluderande och anpassat trygghetsarbete för eleverna i anpassad grundskola. De saknar ett övergripande trygghetsarbete och menar att arbetet sker isolerat och i "öar". Kuratorn uppger att hen föreslagit att skapa ett trygghetsteam för att stärka arbetet ytterligare och elevhälsan uppger att trygghetsarbetet på skolan sker på individ- eller gruppnivå. Ett exempel är att socialpedagog och kurator har arbetat med vissa klasser kring kamratskap, och tagit fram regler för bollsporter för att öka inkludering. Elevhälsan menar att det finns behov av mer strukturerade insatser kring skolans trygghetsarbete.

Angående studiero uppger lärare och elevassistenter att frågor om detta diskuteras kontinuerligt med eleverna i vardagen. En personal i elevhälsan uppger att skolan arbetar förebyggande kring studiero genom tydliggörande pedagogik, särskilt i samband med övergångar som många elever upplever som svåra. Skolpsykologen stöttar klasser och mentorer i detta arbete genom kortare insatser, bland annat i en högstadielklass.

Vid kompletterande underlag som inkommit till Skolinspektionen under februari 2026 efter Skolinspektionens tillsynsbesök har rektorn bifogat en analys av elevernas genomförda trygghetsenkät under januari-februari

2026. I analysen konstateras bland annat att nästan alla elever trivs i sin klass och har en kompis på skolan och att klassrummet är den tryggaste miljön på skolan enligt eleverna. I de flesta klasser har även matsalen och korridorer höga trygghetsvärden och en stor andel elever upplever att de har någon vuxen att prata med på skolan. Rektorn uppger att enkäten visar lägre trygghetsvärden angående skolans toaletter och omklädningsrum, och att det finns elever som har stannat hemma på grund av oro för något på skolan. Rektorn uppger att fortsatta insatser behövs för att förbättra miljö.

Ordningsregler

På skolan finns både skolans gemensamma ordningsregler och klassrumsregler för enskilda klasser. Elever uppger vid intervju att det finns regler som att man inte får springa i korridoren, inte svära eller säga dumma saker. Eleverna uppger att de har varit med om att bestämt reglerna i klassen. Rektorn uppger att skolans ordningsregler togs fram för några år sedan och rektorn menar att det kan vara dags att revidera dem. Ordningsreglerna är framtagna utifrån elevernas förslag. En elevassistent uppger att elevrådet har varit med och utformat skolans ordningsregler men att det har skett tidigare läsår. Elevassistenter, lärare och rektorn uppger att ordningsreglerna är något personalen dagligen arbetar med tillsammans med eleverna.

Utredning vid upprepat ordningsstörande beteende

Lärare och elevassistenter uppger att de kan "ritprata" eller använda så kallade sociala berättelser när elever återkommande har brutit mot skolans ordningsregler eller haft ett upprepat ordningsstörande beteende. Elevhälsan uppger att lärare och elevassistenter främst tar upp sådana situationer i sina arbetslag men det kan även komma in elevärenden till elevhälsan som då hanterar det. Utredning av de bakomliggande orsakerna till en elevs upprepade ordningsstörande beteende, i verksamheten kallad "skolsocial utredning", genomförs av kuratorn. Syftet med dessa utredningar, är att se vad skolan kan göra för att få till en beteendeförändring hos eleven. Utredningen kan även leda till att en elevs behov av särskilt stöd utreds, uppger en personal i elevhälsan. Vid sådana tillfällen kontaktas även elevens vårdnadshavare.

Elever, lärare, elevassistenter och personal i elevhälsan uppger vid intervju att det finns flera elever som återkommande bryter mot skolans ordningsregler och som har ett ordningsstörande beteende. En lärare uppger att det finns ett antal elever¹⁷ i en klass där läraren undervisar som får affektutbrott återkommande, något som gör att andra elever inte vill komma till skolan eller får huvudvärk för att klassrumsmiljön är rörig. Personal i elevhälsan känner inte till att det har startats någon utredning

¹⁷ Elev 28, 29 och 30

om ordningsstörande beteende angående nämnda elever. Skolpsykologen uppger att angående en elev¹⁸ har skolan mer diskuterat olika orsaker till elevens ordningsstörande beteende men inte gjort en utredning.

Vidare framkommer det vid intervju med elevassistenter och elevhälsan att ett antal elevers¹⁹ beteende i en annan klass påverkar andra elever negativt och stör elevers trygghet och studiero. Personal i elevhälsan känner inte till att skolan har utrett dessa elevers ordningsstörande beteende. En personal i elevhälsan uppger att läraren i klassen satsar mer på relationsbygget än att utreda elevers upprepade ordningsstörande beteende. Kuratorn och socialpedagogen, som har arbetat med klassen på gruppnivå, uppger att de inte heller gjort någon utredning om orsakerna till de aktuella elevernas beteende. Även rektorn uppger att skolan ännu inte har hittat rätt åtgärder för att öka studieron.

Planen mot kränkande behandling

Elevassistenter och lärare uppger vid intervju att skolan har en plan mot kränkande behandling. Flera lärare uppger dock att de inte känner till om och hur skolan arbetar med planen mot kränkande behandling. Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2024/25 och läsåret 2025/26. I planerna finns åtgärder som skolan har i avsikt att påbörja under pågående läsår för att förebygga och förhindra kränkande behandling. I planerna finns ingen information om hur tidigare planerade åtgärder för 2023/24 respektive 2024/25 har genomförts. Planerna är identiska i sitt innehåll förutom att ett fokusområde, kamratskap, har lagts till i planen för 2025/26. Rektorn uppger att planen mot kränkande behandling reviderades senast våren 2025. Flera i elevhälsan uppger att de inte har varit delaktiga i utformandet av gällande plan medan rektorn uppger att elevhälsan arbetar med planen mot kränkande behandling och följer upp insatserna och att det förs dialog med eleverna via elevrådet för att identifiera situationer som kan upplevas som otrygga.

Anmälan, utredning och åtgärder vid kränkande behandling

Personal och rektorn uppger att anmälan till rektorn om händelser av kränkande behandling sker via skolans digitala system för detta. Rektorn uppger att huvudmannen får informationen när en sådan registrering är gjord i det digitala systemet. Lärare och elevassistenter uppger att de, när de får kännedom om att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling, genomför utredande samtal med den som utsatts och den eller de som utsatt någon. En lärare uppger att om det inträffade är akut hanterar läraren det med eleverna direkt, annars är lärarens strategi att arbeta

¹⁸ Elev 30

¹⁹ Elev 13, 26 och 27

förebyggande för att det inte ska ske kränkningar mellan eleverna. Elevassistenter, lärare och elevhälsan uppger att alla händelser av kränkande behandling inte anmäls då personalen inte har samma gräns för vad en kränkning är och när en anmälan om kränkande behandling ska göras till rektorn. Flera lärare uppger att det är vid fysiska händelser som de gör en anmälan om kränkande behandling. Verbala händelser mellan elever anmäls mer sällan. Lärare uppger att de inte kan göra anmälningar varje gång det sker en kränkning, men att de alltid tar det med eleverna och vårdnadshavarna. Elevassistenter uppger att de inte ska göra anmälan om kränkande behandling utan att det är elevens mentor som ska göra detta. Mentorer och tillika lärare uppger att denna rutin inte är effektiv, då det kan bli otydligt vad som faktiskt hänt när uppgiften att göra en anmälan inte tillfaller den som varit närvarande eller fått kännedom om kränkningen när den skedde. Det kan även leda till att en anmälan blir liggande innan den når rektorn. Rektorn uppger att rutinen är att den som har sett händelsen ska anmäla. Rektorn uppger även att alla händelser av kränkande behandling som anmälts i skolans digitala system följs upp av rektorn och att aktuella åtgärder för att förhindra ytterligare fler kränkningar kan handla om att ta fram handlingsplaner.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 49 och 229 f., framgår att huvudmannens ställningstagande bl.a. bör baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på den aktuella skolenheten och vilka åtgärder som därmed bedöms vara effektiva. (...) Huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Huvudmannen måste bl.a. se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. (...) Ett förebyggande arbete innebär bl.a. att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bl.a. innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det

förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska prägla utbildningen, bl.a. alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas.

Ordningsregler

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Utredning vid upprepat ordningsstörande beteende

I 5 kap. 9–10 §§ skollagen stadgas att om en elev i anpassade grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Rektorn ska därefter, med utgångspunkt i vad som har framkommit i utredningen, se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Vid utredningen ska samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Av förarbetena, prop. 2009/10:165 s. 664, framgår att uttrycket "andra svårigheter i sin skolsituation" avser situationer där en elev behöver särskilt stöd trots att det just då inte finns anledning befara att eleven inte kommer nå de kunskapskrav som minst ska nås.

Planen mot kränkande behandling

Av 6 kap. 8 § skollagen och 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att huvudmannen ska tillse att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under

medverkan av eleverna. Elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Anmälan, utredning och åtgärder vid kränkande behandling

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete för att skapa trygghet och studiero och att motverka kränkande behandling. Skolinspektionen utvecklar nedan i vilka avseenden verksamheten inte uppfyller skollagens krav.

Förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolmiljön och tryggheten för eleverna på skolan. Av Skolinspektionens utredning framgår att det är trångt, stökigt och högljutt i vissa korridorer och rastutrymmen, i matsalen och på skolgården vilket leder till oro och stress hos elever. Även beträffande toaletter och ombytesrum framgår att det är trångt och stökigt vilket, förutom att det orsakar oro och stress, även försvårar elevernas möjligheter till självständighet och ibland leder till att elever hamnar i affekt eller blir utåtagerande. I vissa lokaler som delas med grundskolan förekommer ibland även olämpliga beteenden från elever i grundskolan. Det framkommer vidare att hög personalomsättning och brist på vikarier påverkar elevernas trygghet negativt. Det finns också personal som inte vet hur de ska agera om det händer något kring elever som de inte arbetar med. Den bristande tryggheten påverkar elevernas lärande negativt eftersom elever tappar ork och koncentration.

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller de krav som följer av skollagens bestämmelser om förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Ett förebyggande arbete innefattar att följa upp och kartlägga nuläge, analysera behov som finns i verksamheten och att identifiera hinder som finns för att elever ska ha trygghet och studiero samt genomföra åtgärder för att undanröja sådana hinder. I ärendet framkommer att skolan genomför uppföljning av elevernas trygghet och studiero genom enkäter och samråd med elever. Rektorn har skriftligen

redogjort för resultatet av den senaste enkäten. Av Skolinspektionens utredning framgår att brister i elevernas trygghet i vissa fall har pågått under en längre tid, även föregående läsår. Flera av de problem med bristande trygghet som rektorn redogjort för har framkommit redan i tidigare års enkät, enligt uppgifter från personal. Vid Skolinspektionens tillsyn framkommer också fler hinder för elevers trygghet än de som rektorn uppmärksammar. Det framgår vidare att lärare och elevhälsa inte känner till om några skolövergripande åtgärder har identifierats eller genomförts utifrån skolans uppföljning av elevernas trygghet. Skolinspektionen bedömer sammantaget att det saknas analys av orsaker till problemen som kan ligga till grund för bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas. Det behövs fler åtgärder för att komma till rätta med den bristande tryggheten och det krävs att åtgärder som vidtas baseras på en analys av verksamhetens behov och förutsättningar för att de ska bli adekvata och effektiva. Det krävs vidare att skolans personal involveras i arbetet med analys och åtgärder.

Skolinspektionen konstaterar vidare att det saknas rutiner för hur elevhälsan ska användas i arbetet med att skapa trygghet och studiero. Det framkommer att personal i elevhälsan upplever att de inte har förutsättningar att uppfylla sina uppdrag och för att ha tillräckliga förutsättningar för att bedriva ett förebyggande arbete kring tryggheten och studieron på skolan. Även om visst arbete genomförs och planeras bedömer Skolinspektionen att skolan behöver genomföra en mer systematisk analys av vilka orsaker som ligger bakom de problem som finns i verksamheten, som kan ligga till grund för att identifiera adekvata åtgärder för att förbättra tryggheten och studieron på skolan.

Ordningsregler

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i skolans arbete med ordningsregler. Förvisso finns det ordningsregler som elever har varit delaktiga att utforma men ordningsreglerna har inte följts upp under de senaste åren.

Utredning vid upprepat ordningsstörande beteende

Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister avseende utredning av elevers upprepat ordningsstörande eller olämpliga beteende. Av Skolinspektionens utredning framgår att skolan, på grund av bristande rutiner, inte alltid genomför utredningar av elever som uppvisar ett ordningsstörande eller olämpligt beteende. Att skolan inte utreder orsakerna till elevers ordningsstörande beteende ger som följd att adekvata åtgärder med grund i utredningen inte kan sättas in. Skolinspektionen ifrågasätter inte att skolan har som intention att arbeta åtgärdande med elevers ordningsstörande beteende. Det är dock av vikt att de åtgärder som

vidtagits föregåtts av en utredning och analys av det ordningsstörande beteendet.

Planen mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att planen mot kränkande behandling för läsåren 2024/25 och 2025/26 inte innehåller någon redogörelse för hur de planerade åtgärderna från tidigare års plan har genomförts, vilket är en brist.

Vid Skolinspektionens intervjuer framkommer att lärare och elevhälsa inte är delaktiga i arbetet med planen mot kränkande behandling. Mot bakgrund av detta betonar Skolinspektionen vikten av att såväl elever som personal är delaktiga i det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling.

Anmälan, utredning och åtgärder vid kränkande behandling

Av utredningen framgår det att alla händelser av kränkande behandling inte anmäls till skolans rektor. Det framkommer även att det saknas en samsyn bland skolans personal om vilka handlingar som utgör kränkningar samt i vilka fall en anmälan om kränkande behandling ska upprättas. Anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller om det på något annat sätt, till exempel genom skolpersonalens egna observationer, kommit fram att eleven kan känna sig utsatt för kränkande behandling. Det ska med andra ord inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till rektorn.

Det är viktigt att varje händelse av kränkande behandling anmäls till skolans rektor, så att rektorn i sin tur kan anmäla händelsen till huvudmannen. Huvudmannen har därefter en skyldighet att skyndsamt utreda omständigheterna kring den uppgivna kränkningen. Om samtliga händelser av kränkande behandling inte anmäls och sedermera inte utreds av huvudmannen, riskerar detta att medföra att huvudmannen inte vidtar nödvändiga åtgärder på skolan i syfte att förhindra kränkningar.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen).

Eftersom Luleå kommuns verksamhet vid Luleå anpassade grundskola inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Luleå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att de påtalade bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för elever att nå målen för utbildningen. Denna bedömning görs mot bakgrund av att det handlar om omfattande brister som påverkar många elever på skolan. Det föreligger brister avseende undervisningens innehåll och omfattning som påverkar elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen. Det är avgörande för elevernas möjligheter att uppfylla gällande betygs-kriterier eller bedömningskriterier att de får undervisning under ledning av lärare och den undervisningstid de har rätt till. Det föreligger vidare brister i arbetet med stödinsatser vid skolenheten. Bristerna medför att flera elever vid Luleå anpassade grundskola inte får eller riskerar att inte få det stöd eller särskilda stöd som de har behov av och rätt till, vilket är avgörande för elevernas måluppfyllelse. Det föreligger även brister som rör tryggheten och studier och åtgärder mot kränkande behandling som försvårar elevernas lärande och kunskapsutveckling. Flera av de brister som konstaterats har pågått under en längre tid. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövt. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 3 000 000 kronor.

Anmärkning

Krav på legitimation och behörighet för lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen information från huvudmannen framgår att det finns 25 undervisande lärare i verksamheten. Enligt huvudmannen har 23 lärare legitimation som lärare eller förskollärare. Fyra lärare är visstidsanställda och 20 lärare är tillsvidareanställda. Avseende en lärare saknas det information om anställningsform. Av inkommen information gällande lärarlegitimationer och examensbevis från huvudmannen framgår att 13 lärare saknar behörighet för den undervisning de bedriver. Rektorn uppger

att huvudmannen försöker rekrytera behöriga lärare och har genomfört annonsering både vår- och höstterminen 2025. Rektorn uppger vidare att huvudmannen regelbundet erbjuder lärare på skolan att vidareutbilda sig som speciallärare med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning inom "speciallärarlyftet".

Huvudmannen har inkommit med kopior av den externa rekrytering som gjorts för att anställa lärare, vid ett tillfälle våren 2025 och ett tillfälle hösten 2025. De kvalifikationer som efterfrågas i de två annonserna är att personen behöver vara legitimerad lärare och ha speciallärarutbildning. Det efterfrågas inte speciallärarexamen med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning i någon av annonserna.

Vid intervju med rektorn framkommer att en ny lärare har anställts under hösten 2025 till att undervisa på anpassade grundskolan. Av inkommen information från huvudmannen framgår att läraren har en anställning utan tidsbegränsning och att läraren saknar behörighet för att undervisa i anpassad grundskola.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 13 § skollagen får endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen.

Av 2 kap. 18 § skollagen framgår att finns det inte någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder.

I 33 § lagen (2010:801) om införande av skollagen samt behörighetsförordningens (2011:326) övergångsbestämmelse, Punkt 18, finns bestämmelser om undantag från kraven i 2 kap. 13 § skollagen som avser undervisning i anpassade grundskolan.

Enligt förordning (2022:1621) av ändring av förordning (2011:326) i 2 kap. 11–16 §§ framgår att en behörig lärare för undervisning på anpassade grundskolan är den som har avlagt speciallärarexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning och har en lärarexamen med inriktning där lärare undervisar.

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649). Vidare anges att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat och att studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165, s. 261).

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att flera undervisande lärare på Luleå anpassade grundskola inte har behörighet för den undervisning de bedriver, det vill säga speciallärarexamen med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning eller annars uppfyller undantag som gäller för undervisning i anpassade grundskolan.

Huvudregeln i skollagen innebär att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Av både lag och förarbeten framgår att användande av lärare utan legitimation och behörighet endast ska ske undantagsvis och under en begränsad tid. En obehörig lärare får enligt bestämmelsen i 2 kap. 18 § skollagen användas för att bedriva en viss undervisning under högst ett år i sänder.

Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen. Först när huvudmannen gjort ansträngning för att rekrytera legitimerad och behörig lärare och inte lyckats att anställa en sådan kan undantagsregeln tillämpas.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen inte tydliggör vilken behörighet som behövs för anställning på anpassade grundskolan enligt gällande författningar i sin annonsering för rekrytering av undervisande lärare. Kravet på speciallärarutbildning med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning nämns inte i de annonser som Skolinspektionen fått ta del av. Att huvudmannen inte försöker rekrytera lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de ska bedriva medför, enligt Skolinspektionens bedömning, att huvudmannen inte uppfyller förutsättningarna för att få tillämpa undantag från krav på lärare.

Krav på lärare är en central förutsättning för utbildningen och syftar till att säkerställa att elever får sin rätt till utbildning tillgodosedd och att utbildningen ska hålla en god kvalitet. Det är därför angeläget att huvudmannen gör ytterligare ansträngningar för att finna behöriga lärare.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Luleå kommun verksamhet vid Luleå anpassad grundskola 4–9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anställning av lärare. Skolinspektionens utredning ger inte stöd för att bristerna i huvudmannens rekryteringsförsök i praktiken har påverkat tillgången till behöriga lärare vid skolenheten. Sammantaget bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela ange huvudmannen en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Anmälan till socialnämnden

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Samtliga tillfrågade intervjugrupper uppger att skolans personal gör anmälan till socialnämnden om de misstänker att ett barn far illa. I utredningen framkommer det att skyldigheten att anmäla till socialnämnden är väl känd bland personalen.

Rättslig reglering

Av 29 kap. 13 § skollagen framgår att huvudmannen och den som är anställd ska på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Bestämmelser om skyldigheten att vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa genast anmäla det till socialnämnden finns i 19 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skriftliga rutiner för att omhänderta mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer och observationer framkommer det att eleverna endast använder mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning i undervisningen enligt lärarens instruktioner, eller om det utgörs som extra anpassningar alternativt särskilt stöd eller om det finns särskilda skäl. Utifrån inkommen dokument visar utredningen att skolan även har skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutats av rektorn.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 4 a § skollagen framgår det att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning används endast i undervisningen enligt lärarens instruktioner, eller om de utgör extra anpassningar alternativt särskilt stöd, eller om det annars finns särskilda skäl.

Av 5 kap. 4 e § skollagen framgår att det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutas av rektorn.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Agneta Broberg

Regionchef
Signerat av: Agneta Broberg

X Malin Tornberg

Föredragande
Signerat av: Malin Tornberg

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Anna Karlsson och regionjurist Linnéa Lundberg medverkat.

Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet i stället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.